

Co je to „břímě bílého muže“?

Rudyard Kipling: To bělochů je břímě¹

Své syny vyšlete,
ať v cizích krajích slouží
těm, jimž prý pány jste;
ať obranný jsou pancíř
divochům divných ras,
z nichž každý plaše zírá,
půl děcko a půl ďas.

To bělochů je břímě:
svou pýchu nedat znát;
mít nervy ze železa;
a třeba tisíckrát
vždy opakovat znovu,
že spásu dá jen klid;
zisk hledat pro jiného;
a za jiné se dít.

To bělochů je břímě:
boj věčně podnikat,
vyhlásit zápas moru
a nasycovat hlad;
a válka-li se končí,
v níž o věc míru jde,
pohanů blud a tupost
vše vniveč uvede!

To bělochů je břímě:
ne králů doprovod,
však všední metařina
a nevolníků pot.
Zde přístav — nevkročíš
tam,
však dej zaň život svůj!
Zde silnice: ne sobě
ji krví dobuduj!

To bělochů je břímě,
to dávná jejich mzda:
od těch, jimž neseš dobro,
jen zášť, jen úhona;
a pokřik těch, jež zvolna
uvádíš k světlu dne:
„Chcem zpátky v nevolnictví
a k egyptské své tmě!“

To bělochů je břímě;
k mdlobě se nesmíš znát,
ni frázi o svobodě
svou mdlobu zastírat.
Ať tak, ať onak jednáš,
ten dusný, chmurný lid
tím vším chce jen tvým bo-
hům
a tobě přitížit.

To bělochů je břímě:
je navždy po dětství,
je veta po předčasném
a levném vítězství:
teď nevděčné jdi dílo
— vždyť muž jsi! — podniknout,
k moudrosti zrej a předstup
před sobě rovných soud!

Zatrhni, co podle textu běloši dělají pro ostatní.

Přiřaď slova na jednu nebo druhou stranu...

Běloši
běloši

Ne-

Hrdost

Tupost

Síla

Vzdělanost

Nevděčnost

Agresivita

Moudrost

Obětí

Ochrana

Děs

Obětavost

Neschopnost

Pokora

Tma

¹ : *Písňe mužů/Břímě bělochů* [online]. c2020 [citováno 20. 07. 2025]. Dostupný z WWW: <https://cs.wiki-source.org/w/index.php?title=P%C3%ADsn%C4%9B_mu%C5%BE%C5%AF/B%C5%99%C3%ADm%C4%9B_b%C4%9Bloch%C5%AF&oldid=231359>

„Pane prezidente, pánové. Nezávislost Konga byla formována výsledky práce vymyšlené géniem krále Ludvíka II., jím vykonané s pevnou a trvalou odvahou a s belgickou houževnatostí. [...] Když se Leopold ujal velkého úkolu, který se dnes naplňuje, nechápejme ho jako dobývání, ale jako civilizování. Kongo bylo vybaveno železnicemi, silnicemi, vzdušnými a vodními trasami, které díky propojování jeho obyvatel prospěly jejich jednotě a přiblížily zemi světovým rozměrům. Byly zbudovány četné nemocnice. Bylo zlepšeno a modernizováno zemědělství. [...] Nezpronevěřte se své budoucnosti úspěšnými reformami a nenahrazujte struktury, které vám Belgie dala, dokud si nebudete jisti, že máte lepší.“²

Proslov belgického krále Baudouina I. k vyhlášení nezávislosti Konga z 30. června 1960

Podtrhni věty, které by mohly být vnímány podle tebe jako kontroverzní, nebo skandální.

Napiš, v čem je proslov podobný Kiplingově básni:

Imperialisimus

státní politika rozšiřování moci a nadvlády, zejména přímým územním ziskem nebo získáváním politické a ekonomické kontroly nad jinými oblastmi.³

„Muži a ženy Konga, vítězni bojovníci za nezávislost, zdravím vás ve jménu konžské vlády. Žádám vás, mí přátelé, kteří jste neúnavně bojovali v našich řadách, abyste 30. červen 1960 označili jako významný den, který bude navždy vryt do vašich srdcí. [...] Bylo to hodně přes osmdesát let koloniální vlády a naše rány jsou příliš čerstvé a bolestivé, aby bylo možné je zapomenout. [...] Společně můžeme nastolit spravedlnost a zajistit spravedlivou odměnu za práci. Můžeme ukázat světu, co černoši dokážou, když mohou pracovat ve svobodě a můžeme vytvořit z Konga chloubu Afriky. [...] Můžeme změnit všechny staré zákony na nové, které budou ušlechtilé a spravedlivé. Můžeme zastavit utlačování svobodného myšlení. Postaráme se o to, aby všichni občané požívali plného rozsahu svobod zajištěného Deklarací lidských práv.“⁴

Proslov Patrice Lumumby k vyhlášení nezávislosti Konga 30. června 1960

Podtrhni místa, ve kterých se proslov Lumumby výrazně liší od proslovu Belgického krále.

Napiš nebo podtrhni, které věci podle proslovu Lumumby za Belgické nadvlády asi nebyly v pořádku:

² Přejato z Historylabového cvičení „[Co měla Kongu přinést dekolonizace?](https://www.historylab.cz/cvicieni/co-mela-kongu-prinest-dekolonizace?lang=cs)“ .Viz [Co měla Kongu přinést dekolonizace?](https://www.historylab.cz/cvicieni/co-mela-kongu-prinest-dekolonizace?lang=cs) Online. HistoryLab.cz. 2016. Dostupné z: <https://www.historylab.cz/cvicieni/co-mela-kongu-prinest-dekolonizace?lang=cs>. [cit. 2025-07-20].

³ *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Imperialismus* [online]. c2024 [citováno 20. 07. 2025]. Dostupný z WWW: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Imperialismus&oldid=24450363>

⁴ Přejato z Historylabového cvičení „[Co měla Kongu přinést dekolonizace?](https://www.historylab.cz/cvicieni/co-mela-kongu-prinest-dekolonizace?lang=cs)“ viz. [historylab.cz](https://www.historylab.cz/cvicieni/co-mela-kongu-prinest-dekolonizace?lang=cs)

Misionářka v rikše tlačené konžskými muži ve 20. letech 20. století. Zdroj: Wikimedia Commons

Misionářka tlačena v rikše konžskými muži, 20. léta 20. století.

Rozhodni: Souhlasíš se zničením soch? **ANO | NE** Protože...

„Na mnoha místech v Belgii byly poničeny sochy bývalého panovníka Belgie Leopolda II. Minulý týden pachatelé polili červenou barvou sochu krále Baudouina I. Oba bývalí panovníci byli kritizováni za [...]“⁵

Zjisti na internetu, proč někdo strhl sochy Belgických panovníků Leopolda II a Baudouina I.

Primordiální nacionalismus: Dnes překonané přesvědčení panující především v 19. století, že každý národ má své unikátní vlastnosti, svou povahu a svou speciální úlohu v dějinách, ve které nemůže být nikým jiným nahrazen.

Zjisti na internetu a napiš, jak s předchozím textem souvisí knížka: **Kniha Džungle**

Rozhodni:

Doporučil bys firmě Disney knihu zfilmovat?

ANO | NE

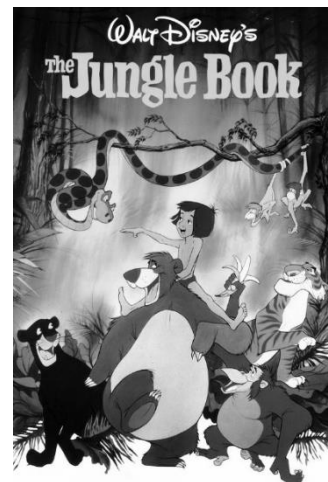
Zařadil bys knihu do školní knihovny?

ANO | NE

Koupil bys knihu svým dětem?

ANO | NE

Napiš zdůvodnění svého rozhodnutí:

⁵ V Belgii strhli sochu krále Leopolda II. kvůli krutovládě v Kongu. Online. Novinky.cz. 2020. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-evropa-v-belgii-strhli-sochu-krále-leopolda-ii-kvůli-krutovládě-v-kongu-40327635>. [cit. 2025-07-20].